

Öğrencilerin genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerinin arbitraj davranışına etkisi: Logit modeli

The effect of students' awareness levels on general market behaviors on arbitrage behavior: The logit model

Hakan TUNÇ
Hidayet GÜNEŞ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniver-
sitesi, Finans ve Bankacılık Bölümü,
Burdur, Türkiye

öz

Birçok alanda finansal ürün ve uygulamaların artması ve karmaşık hale gelmesi, finansal karar alırken bireyleri daha dikkatli davranmaya itmektedir. Finansal karar alırken gerekli olan bilgi ve birikime sahip olan bireyler, aldıkları kararlar sonucunda hem kendilerine hem de finansal sistemin gelişimine katkı sağlayabilmektedirler. Yatırımcılar, alacağı finansal kararlar sonucunda kar elde etme amacı gütmektedir. Döviz piyasasında işlem yapmak isteyen bireyler, döviz piyasasıyla ilgili konuları iyi derecede bilmek durumundadır. Arbitraj, döviz piyasalarında çokça adı geçen kavramlardan biridir. Arbitraj sayesinde yatırımcılar, farklı piyasalarda oluşan fiyat farklılıklarından faydalanarak kazanç sağlayabilmektedirler. Bu çalışma üniversite öğrencilerinin genel piyasa davranışlarına yönelik finansal okuryazarlık seviyelerinin arbitraj davranışı üzerine etkisini araştırmak için yapılmıştır. Öğrencilerin genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerinin öğrencilerin arbitraj davranışına olan etkisi Logit modeli ile araştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin farkındalık seviyesindeki artışların öğrencileri döviz piyasasında arbitraj yapmaya ittiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arbitraj, Logit Modeli, finansal farkındalık

ABSTRACT

The increase and complexity of financial products and applications in many areas push individuals to be more careful when making financial decisions. Individuals who have the necessary knowledge and experience when making financial decisions can contribute to the development of both themselves and the financial system as a result of the decisions they take. Investors aim to make a profit as a result of the financial decisions they will take. Individuals who want to trade in the foreign exchange market must have a good knowledge of the subjects related to the foreign exchange market. Arbitrage is one of the concepts that is mentioned a lot in foreign exchange markets. Thanks to arbitrage, investors can profit by taking advantage of price differences in different markets. This study was conducted to investigate the effect of university students' financial literacy levels on general market behavior on arbitrage behavior. The effect of students' awareness of general market behavior on students' arbitrage behavior was investigated with the Logit model and it was concluded that it had a statistically significant effect. In addition, it was determined that the increase in the awareness level of the students pushed the students to arbitrage in the foreign exchange market.

Keywords: Arbitrage, Logit Model, financial awareness

Giriş

Finansal sistem üzerinde özellikle içinde bulunduğumuz yüzyılda çok önemli değişiklikler meydana gelmiştir. 20. Yüzyılın son çeyreği başında Bretton-Woods sisteminin işlerliğini yitirmesi ile sabit döviz kuru uygulamaları bırakılmış bunun sonucunda, finansal piyasaların küreselleşmesi ile rekabet artmıştır. Teknolojik ilerlemeler ile beraber fiyatlar ve haber akışı şeffaf hale gelmiştir. Ülkeler arası sermaye hareketlerinin serbestleşmesiyle birlikte, sermayelerin dolaşımı kolaylaşmış ve maliyetler önemli ölçüde azalmıştır (Yılmaz & Tuncay, 2012).

Finansal alanlarda meydana gelen değişimler, yeni finansal ürünlerin ortaya çıkmasını ve finansal ürünlerin daha karmaşık olmasını sağlamakta, bu da tüketicilerin yeni duruma yaşamayı öğrenmelerini ve bu durumla ilgili temel bilgileri hızlı bir şekilde edinmelerini zorunlu kılmaktadır. Bundan dolayı finansal okuryazarlık, alınacak olan finansal kararlarda bireylere yol gösterebilecek önemli bir kavrama dönüşmektedir (Gökmen, 2012).

Finansal okuryazarlığı Lusardi ve Olivia (2014), plan yapma, servet biriktirme, tasarruf, borçlanma ve emeklilik gibi finansal konularda doğru ve etkin kararlar alabilme ve bu bilgilere sahip olan bireylerde olması gereken finansal karar alma süreci olarak tanımlanmaktadır. Finansal okuryazarlık, yukarıda da

Geliş Tarihi/Received: 18.12.2021
Kabul Tarihi/Accepted: 27.01.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Hidayet GÜNEŞ
E-posta: htunc@mehmetakif.edu.tr

Cite this article: Tunç, H., & Güneş, H. (2022). The effect of students' awareness levels on general market behaviors on arbitrage behavior: The logit model. *Otu Journal of Faculty of Humanities and Social Sciences*, 3(1), 52-56.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

bahsedildiği gibi uzun vadeli tasarruf ve yatırıma dönük alınacak kararlarda finansal farkındalığı esas almaktadır. Birçok alanda finansal ürün ve uygulamaların artması ve karmaşık hale gelmesi, finansal karar alırken bireyleri daha dikkatli davranmaya itmektedir. Bireylerin finansal sistemin en büyük oyuncularından olan banka ile olan ilişkilerinin artması (temel bankacılık hizmetlerinden yararlanma, kredi ve türevlerini kullanma gibi), ileriye dönük tasarruf ve yatırımlar gerçekleştirilmesi, yeni finansal hizmetlerden faydalanması gibi durumlar finansal okuryazarlık seviyesinin yükselmesiyle doğru orantılı olarak gelişebilme ve büyüyebilme imkânına sahip olmaktadır. Finansal karar alırken gerekli olan bilgi ve birikime sahip olan bireyler, aldıkları kararlar sonucunda hem kendilerine hem de finansal sistemin gelişimine katkı sağlayabilmektedirler. Tersi olması durumunda ise başta kendileri olmak üzere finansal sisteme de zarar verebilme durumu ortaya çıkmaktadır (İslamlı & Aliyev, 2016).

Herhangi bir ülke ulusal parasının başka bir ülke parasına çevrilmesine imkân sağlayan veya yabancı ülke paralarının alınıp satılabildiği piyasalara döviz piyasası adı verilmektedir (Seyyidoğlu, 2015). Bu piyasalarda döviz alım satım işlemi yapan *ticari bankalar*, *kambiyo komisyoncuları* ve *merkez bankaları* bulunmaktadır. Ticari bankalar, müşterilerin getirmiş oldukları döviz tasarruflarını tevdiat olarak kabul etmekte ve bunları talep edenlere kredi olarak kullanılmaktadır. Kambiyo komisyoncuları, çeşitli finans merkezleri ile sürekli iletişim içerisinde bulunmalarından dolayı arbitraj yapmakta ve finans kurumlarına aracılık faaliyetinde bulunmaktadırlar. Merkez bankaları da, piyasada para otoritesine sahip olduğundan gerekli gördüğü durumlarda piyasada işlem yapmaktadır (Karluk, 2013). Bireysel yatırımcılar da isterlerse banka döviz tevdiat hesabı vasıtasıyla isterlerse de döviz büroları aracılığıyla döviz alım satım işlemi gerçekleştirebilmektedirler. Döviz piyasalarında işlem yapan yatırımcılar, alacağı finansal kararlar sonucunda kar elde etme amacı gütmektedir. Bunun içinde döviz piyasasıyla ilgili konuları iyi derecede bilmeleri gerekmektedir. Arbitraj döviz piyasalarında çokça adı geçen kavramlardan biridir. *Arbitraj*, farklı piyasalarda oluşan fiyat farklılıklarından faydalanmak için kıymetli maden, menkul kıymet ve yabancı para satın alarak bunları eş zamanlı olarak diğer piyasalarda satıp kazanç sağlama işlemine verilen isimdir (Korkmaz & Ceylan, 2015). Yani yatırımcıların, risksiz kazanç elde edebilecek şekilde finansal varlık ile ilgili oluşan yanlış fiyatlandırmayı kullanmasına arbitraj denilmektedir. Fiyatlardaki tutarsızlıklardan kar elde etmek için aynı eşdeğer menkul kıymetlerin eşzamanlı olarak alım ve satımının yapılmasıdır. Arbitraj sayesinde piyasalar arasında fiyat dengesi tekrardan sağlanabilmektedir (Bodie ve ark., 2014).

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin genel piyasa davranışlarına yönelik finansal okuryazarlık seviyelerinin arbitraj davranışı üzerine etkisini araştırmak için yapılmaktadır. Bu bölümden sonra literatür taraması, veri seti ve yöntem ardından da sonuç bölümü ile çalışma bitirilmektedir.

Literatür Taraması

Literatür kapsamında döviz merkezine alarak yapılan finansal okuryazarlık çalışması bulunmadığı için üniversite öğrencilerinin genel finansal okuryazarlık düzeyi üzerine yapılan çalışmalardan bahsedilmektedir.

Temizel ve Bayram (2011), Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırdıkları çalışmada; öğrencilerin finansal durumlarını yönetme noktasında kendilerini olduğundan daha başarılı gördüklerini, bu yüzden de finansal okuryazarlık seviyesinin art-

tırılmasına yönelik içeriklerin eğitim müfredatlarına eklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bacova ve ark. (2013), Slovakya'da eğitim gören 695 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlık seviyeleri ve bireysel finans bilgisini tespit etmek için yaptıkları çalışmada, ankete katılan öğrencilerin %54 oranında doğru cevap verdiğini; erkeklerin kadınlara göre okuryazarlık seviyesinin yüksek olduğunu ve ekonomi bölümünde okuyan öğrencilerin diğer bölümlerde okuyanlara göre bireysel finans konusunda daha fazla bilgiye sahip olduklarını belirlemişlerdir.

Şahin ve Ergin (2014), Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İşletme Bölümü öğrencilerinin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmada; öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazar olduklarını ve cinsiyet, öğretim şekli ve hane geliri gibi demografik özelliklerin farklı finansal okuryazarlık konularında etkisinin bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çam ve Barut (2015), Gümüşhane Üniversitesi'nde okuyan ön lisans öğrencileri üzerinde finansal okuryazarlık seviyeleri ve davranışlarını tespit etmek için yaptıkları çalışmada, ankete katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğunu bulmuşlardır.

Kılıç, Ata ve Seyrek (2015), Gaziantep Üniversitesi bünyesindeki 12 fakülte öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini araştırdıkları çalışmada, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanım durumunun finansal okuryazarlık seviyelerini etkilediğini ve öğrencilerin düşük seviyede finansal okuryazar olduklarını tespit etmiştir.

Ünal, Düğür ve Söylemez (2015), Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı Meslek Yüksekokulu'nda eğitim gören kredi kartı kullanan öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, ekonomi okuryazarlığı seviyesi yüksek olan bireylerin finansal olaylara bakış açılarının daha rasyonel ve planlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Biçer ve Altan (2016), Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde eğitim gören öğrencilerin harcama, tutum, algı ve ilgi gibi dört boyutta finansal okuryazarlık seviyelerini araştırdıkları çalışmada, cinsiyete göre herhangi bir farklılık olmadığını; algı konusunda ise finansal eğitim alan öğrencilerin eğitim almayanlara göre finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

Bariş (2016), Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesini araştırdığı çalışmada, temel düzeyde finansal okuryazarlıklarının düşük seviyede olmadığını ancak ileri düzey finansal okuryazarlıklarının düşük seviyede olduğunu belirlemiştir.

Kocabıyık ve Teker (2018), Süleyman Demirel Üniversitesi'nde eğitim gören 614 öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmanın sonucunda, ankete katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğunu; erkeklerin kadınlara göre daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğunu ayrıca iktisadi ve idari bilimlerde okuyan öğrencilerin diğer fakültelerde okuyan öğrencilere göre daha yüksek seviyede okuryazar olduklarını göstermişlerdir.

Öngen ve Öngen (2018), Adnan Menderes Üniversitesi Aydın İktisat Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırdıkları çalışmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğunu ve özellikle faiz, menkul kıymet, kredi kartlarının işlevi ve işleyişi ile finansal ürünlerin risk karşılaştırması gibi konularda finansal okuryazar olmadıklarını tespit etmişlerdir.

Bağcı ve Arabacı (2019), Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde eğitim gören 250 öğrenci üzerine yaptıkları çalışma sonucunda, finansal okuryazarlık seviyelerinin oldukça düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

Karadeniz, Koşan, Gecgin ve Beyazgül (2019), Kafkas Üniversitesi Sarıkamış kampüsünde eğitim gören 440 öğrenci üzerine gerçekleştirdikleri çalışmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun finansal okuryazarlık seviyelerinin temel düzeyde yüksek, ileri düzeyde ise düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Namlı ve Kaya (2019), Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde eğitim gören 261 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmanın sonucunda, finansal okuryazarlık seviyelerinin çok düşük olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Yılmaz ve Aslan (2020), Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit edebilmek amacıyla yaptıkları çalışmada, genel finansal okuryazarlık seviyelerinin orta düzeyde olduğunu belirlemişlerdir.

Arslan (2020), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlemek için yaptığı çalışmada, öğrencilerin %56,7'sinin finansal okuryazarlık seviyesinin iyi düzeyde olduğunu ortaya koymuştur.

Sumer ve Gövdeli (2020), Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada, finansal tablo, faiz, matematiksel işlem ve paranın zaman değeri gibi konularda doğru cevap verdikleri; yatırım, vergi ve mevzuat konularında yanlış cevap verdiklerini belirlemişlerdir.

Literatür kapsamında verilen çalışmalar dikkate alındığında, finansal farkındalığın arbitraj davranışı üzerine etkisini araştıran çalışmanın olmaması bu çalışmanın özgünlüğünü ifade etmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın literatüre farklı bakış açıları getireceği düşünülmektedir.

Veri Seti ve Yöntem

Çalışmanın uygulama kısmında, öğrencilerin genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerinin arbitraj davranışına etkisini ölçmek için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören 413 öğrenciye rastgele örneklem yöntemiyle anket uygulaması yapılmıştır. Ankette yer alan sorular, araştırmacılar tarafından gerekli literatür taranarak hazırlanmıştır. Anketin iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerine uygulanmasının ana nedeni, bu fakültede okuyan öğrencilerin finans piyasalarına ilişkin dersler almış olmalarıdır. Ankette finansal piyasalara ilişkin farkındalık seviyesine dair soruların güvenilirlik testinde Cronbach's Alpha değeri 0,69 çıkmıştır. Bu sonuç anketimizin güvenilir olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2005).

Ankette öğrencilerin farkındalık seviyelerini ölçmek için 11 farklı soru sorulmuş olup, bu sorulardan bazılarının ortalama sonuçları Tablo 1'de verilmiştir. Bazı soruların (Yatırımcının parasıyla farklı varlıklara yatırım yapması, onun para kaybetme riskini artırır) doğru cevabı, yanlış olarak işaretlenen cevap olmaktadır. Dolayısıyla böyle olan sorular, ters kodlama yapılarak analize tabi tutulmuştur.

Ankette, sorular öğrencilerin kolay cevaplayabilmesi açısından üçlü likert biçiminde sorulmuş olup fikrim yok cevabı sıfır, yanlış cevap bir, doğru cevap iki şeklinde kodlanmıştır. Dolayısıyla üç cevabımızın ortalaması bir etmekte birin üstünde olan ortalamalar

Tablo 1.
Temel İstatistik Sonuçları

Sorular	N	Ortalama	Standart Sapma	Skewness	Kurtosis
İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilmektedir.	413	1.1547	0.86151	-0.303	-1.588
FED faiz artırdığı zaman Türkiye'den sıcak para çıkışı olur.	413	0.9931	0.91411	0.014	-1.807
Yatırımcının parasıyla farklı varlıklara yatırım yapması, onun para kaybetme riskini artırır.	413	1.2587	0.71205	-0.422	-0.959
Forex piyasası kaldıraçlı bir işlem piyasasıdır.	413	0.8430	0.93457	0.318	-1.784
Ons altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir.	413	0.8845	0.90296	0.230	-1.738
Hisse Senetlerine yatırım yaptığımızda faiz kazancı elde edersiniz.	413	1.0393	0.69444	-0.053	-0.919

Tablo 2.
Logit Model Sonuçları

	Omnibus -Ki-kare	Omnibus-Sig	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
Step/Block/Model	9.902	.002	342.167	.023	.041

Tablo 3.
Logit Katsayı Sonuçları

	B	Exp(B)	Wald	Sig	95% C.I.for EXP(B)
Bağımlı Değişken: Farkındalık Seviyesi	-1.306	.271	9.394	.002	.117 - .624

yüksek farkındalık eğilimini, birin altında kalan cevaplar düşük farkındalık eğilimini göstermektedir.

Öğrencilere, genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyeleri üzerine sorulan 11 sorunun ortalama değeri 1.12 olup genel olarak ankete katılan öğrencilerin finansal piyasalara ilişkin farkındalık seviyelerinin ortalamasının üstünde olduğunu söyleyebiliriz. Tablo 1'de yer alan altı soru incelendiğinde; "Yatırımcının parasıyla farklı varlıklara yatırım yapması onun para kaybetme riskini artıracağı" düşüncesinin en yüksek ortalamaya sahip olması öğrencilerin risk kavramına hâkimiyetini; "İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilmektedir" ve "Hisse Senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz" sorularının da yüksek ortalamaya sahip olması öğrencilerin hisse senedi piyasasına yönelik bilgi sahibi olduklarını; en düşük ortalamaya sahip olan Forex piyasalarına ilişkin soru da öğrencilerin kaldıraçlı piyasalardan uzak olduklarını göstermektedir.

Çalışmada, uygulamanın devamında öğrencilerin piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerinin arbitraj davranışına etkisini ölçmek için lojistik regresyon modeli kurulmuştur. Lojistik regresyon modeli son yıllarda tıp, tarım ve ekonomi alanlarında çok kullanılmaktadır. Bu modelin en önemli avantajı, doğrusal regresyonda var olan birçok varsayımı barındırmaması ve bağımlı değişkenin ikili olabilmesidir (Bircan, 2004).

Modelde, bağımlı değişken olarak öğrencilere ankette sorulan "Döviz al-sat işlemi yaptınız mı?" sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar kullanılmış olup: evet cevabı bir (1) hayır cevabı iki (2) şeklinde kodlanmıştır.

Analizin ilk aşamasında, kurulan Logit modelinin bir bütün olarak anlamlılığı test edilmiştir. Bu kısımda kurulan modelin, sabit terime ek olarak bağımsız değişkeni ilave ettiğimiz zaman modelin anlamlılığı ölçülmektedir (Çokluk, 2010). Tablo 2'deki Omnibus olasılık (sig) değeri, 0.05 den küçük çıktığı için kurulan model

bir bütün olarak anlamlıdır. Ayrıca Tablo 2'de verilen Cox & Snell R Square değeri, başta hayali kurulan modele bağımsız değişken eklendiği zaman bağımlı değişkendeki varyansı açıklayabilme gücünü vermektedir (Çokluk ve ark., 2012). Bu değer yüzde ikinin üstündedir.

Analizin son aşamasında ise etkileşimi yorumlamada yardımcı olan katsayıların tahmini, Wald testi yardımıyla yapılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde katsayıya ilişkin olasılık değerinin 0.005'den küçük çıkmış olması, katsayının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Beta (B) değerinin negatif çıkması, referans değer yönünde (0) bir eğilimi göstermektedir. Anketteki referans değer, Logit modeli tarafından evetler sıfır, hayırlar 1 olarak kodlanmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerindeki artış, öğrencilerin "Döviz al-sat yapıyor musunuz?" sorusuna evet deme eğilimlerini artırmıştır. Yani farkındalık seviyelerindeki artış, öğrencileri arbitraj yapmaya yönlendirmiştir. Ayrıca üstsel beta değeri olan Exp (B) değerinin 0,27 çıkması, öğrencilerin genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerindeki artışın arbitraj davranışını 0.27 kat artırdığını göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bir ekonominin sürdürülebilir gelişimi ile finansal piyasaların gelişimi birbirine paralel hareket eden süreçlerdir. Ekonomilerde finansal piyasalar ne kadar rasyonel işliyorsa reel ekonomiye katkısı o kadar fazla olacaktır. Finansal piyasaların rasyonel işleminde hiç şüphesiz bu piyasaya ilişkin farkındalık ve okuryazarlık seviyesinin yüksek olmasının büyük önemi vardır. Özellikle konu ile alakalı eğitimler alan iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin farkındalık seviyesinin düzeyi ve bu farkındalığın sık tercih edilen bir finansal davranış olan öğrencilerin döviz arbitraj davranışına etkisi, lisans düzeyindeki öğrencilere konu ile alakalı genel bir eğilim vereceği düşünülmektedir. Ayrıca henüz mezun olmadan öğrencilerin farkındalık seviyeleri ve mezun olduktan sonra da bu piyasanın beşeri sermayesi olma ihtimallerine karşın genel piyasaya etkisi açısından önem arz etmektedir.

Birçok alanda finansal ürün ile uygulamaların artması ve karmaşık hale gelmesi bireyleri, finansal kararlarını alırken daha dikkatli davranmaya itmektedir. Bireylerin finansal sistemin en büyük oyuncularından olan banka ile olan ilişkilerinin artması (temel bankacılık hizmetlerinden yararlanma, kredi ve türevlerini kullanma gibi), ileriye dönük tasarruf ve yatırımlar gerçekleştirilmesi, yeni finansal hizmetlerden faydalanması gibi durumlar finansal okuryazarlık seviyesinin yükselmesiyle doğru orantılı olarak gelişebilme ve büyüyebilme imkânına sahip olmaktadır. Finansal karar alırken gerekli olan bilgi ve birikime sahip olan bireyler, aldıkları kararlar sonucunda hem kendilerine hem de finansal sistemin gelişimine katkı sağlayabilmektedirler.

Bu çalışmada yapılan anket sonucunda, öğrencilerin genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerinin öğrencilerin arbitraj davranışına istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu ve öğrencilerin farkındalık seviyesindeki artışların öğrencileri döviz piyasasında arbitraj yapmaya ittiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin genel piyasa davranışlarına ilişkin farkındalık seviyelerindeki artışın, döviz arbitraj davranışını 0.27 kat artırdığını göstermektedir. Aynı zamanda yapılan anket sonucunda, öğrencilerin genel anlamda finansal piyasalara ilişkin bir farkındalık seviyesine sahip oldukları ortaya konulmuştur.

Lisans öğrencilerinin, finansal farkındalığını ve okuryazarlığını artırabilmek için çeşitli devlet kurumları tarafından eğitimlerin

ücretsiz olarak sunulması, iş hayatına atılacak olan öğrencilerin ekonomi ve finans alanlarında kendilerini daha iyi yetiştirebilmelerine ve bunun sonucunda para ile alakalı konularda çözüm odaklı davranabilmelerine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – H.T., H.G.; Tasarım – H.T., H.G.; Denetleme – H.T., H.G.; Kaynaklar –H.T., H.G.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – H.G.; Analiz ve/veya Yorum – H.T.; Literatür Taraması – H.G., S.L.; Yazıyı Yazan – H.T., H.G.; Eleştirel İnceleme – H.T., H.G.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – H.T., H.G.; Design – H.T., H.G.; Supervision – H.T., H.G.; Resources – H.T., H.G.; Data Collection and/or Processing – H.G.; Analysis and/or Interpretation – H.T.; Literature Search – H.G.; Writing Manuscript – H.T., H.G.; Critical Review – H.T., H.G.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Arslan, Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinde finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Sivas cumhuriyet üniversitesi örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 227-257.
- Bacova, M., Conkova, M., & Bricova, Z. (2013). Financial literacy of students in Slovak republic. *The 7th International Days of Statistics and Economics*, 51-60.
- Bağcı, H., & Arabacı, S. M. (2019). Finansal okuryazarlık düzeyinin ve finansal okuryazarlığı etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Business and Management Studies: An International Journal*, 7(3), 68-88.
- Barış, S. (2016). Finansal okuryazarlık ve bütçeleme davranışı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2), 13-38.
- Biçer, E. B., & Altan, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık ile ilgili tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1501-1517.
- Bircan, H. (2004). Lojistik regresyon analizi: tıp verileri üzerine bir uygulama. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 185-208.
- Bodie, Z., Kane, A., & Marcus, A. J. (2014). *Investments* (10nd ed.). The McGraw-Hill/Irwin Series in Finance, Insurance and Real Estate. New York: McGraw-Hill Education.
- Çam, V. A., & Barut, A. (2015). Finansal okuryazarlık düzeyi ve davranışları: Gümüşhane üniversitesi önlisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 63-72.
- Çokluk, Ö. (2010). Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri / Educational sciences: theory & Practice 10(3), 1357-1407.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ergün, B., Şahin, A., & Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: işletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-864.
- Gökmen, H. (2012). *Finansal okuryazarlık*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- İslamlı, İ., & Aliyev, Y. (2016). Finansal okuryazarlığın sosyo-ekonomik duruma etkisi: Bakü örneği. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 6, 11-20.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- Karadeniz, E., Koşan, L., Gecgin, E., & Beyazgül, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: Kafkas üniversitesi Sarıkamış kampüsünde bir araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 325-346.
- Karlık, S. R. (2013). *Uluslararası ekonomi teori-politika*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Kılıç, Y., Ata, H. A., & Seyrek, H. İ. (2015). Finansal okuryazarlık: üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.
- Kocabiyik, T., & Teker, T. (2018). Finansal okuryazarlık: Süleyman Demirel üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 117-144.
- Korkmaz, T., & Ceylan, A. (2015). *Sermaye piyasası ve menkul değer analizi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Lusardi, A., & Olivia S. M. (2014). The economic importance of financial literacy: theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- Namli, S., & Kaya, A. (2019). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespiti: Atatürk üniversitesi örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 13(19), 960-982.
- Öngen, H. B., & Öngen, E. (2018). Finansal okuryazarlık eğitiminin, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine etkisi: Adnan Menderes üniversitesi Aydın iktisat fakültesi örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 66, 222-238.
- Seyidoğlu, H. (2015). *Uluslararası iktisat teori politika ve uygulama*. İstanbul: Güzem Can Yayınları.
- Sumer, S., & Gövdeli, T. (2020). Finansal okuryazarlık ve finansal davranış üzerine bir çalışma. *Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 86-98.
- Temizel, F., & Bayram, F. (2011). Finansal okuryazarlık: Anadolu üniversitesi iktisadi idari bilimler fakültesi (İİBF) öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 73-86.
- Ünal, S., Düger, Y. S., & Söylemez, C. (2015). Ekonomi okuryazarlığı ve kredi kartı tutumunun Rasyonel kredi kartı kullanımına etkisi: Dumlupınar üniversitesi Tavşanlı MYO örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10(1), 31-52.
- Yılmaz, E., & Aslan, T. (2020). Finansal okuryazarlık ve Siirt üniversitesi öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 87, 181-202.
- Yılmaz, V., & Tuncay, M. (2012). Finansal liberalizasyonun tasarruf ve yatırım üzerine etkisi: Türkiye örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(3-4), 345-363.